

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: اگونچی بهانزین*
برگردان: جنوب جهانی
فرستنده: طاهر باختری
۲۲ دسمبر ۲۰۲۴

فرانسه آخرین بقایای نفوذ خود در افریقا را از دست می‌دهد

فسخ توافقتنامه دفاعی با چاد، ناکارآمدی سیاست خارجی پاریس را نشان می‌دهد

در ۲۸ نومبر، در انجامنا پایتخت چاد، رویدادی سرنوشت‌ساز رخ داد: چاد تصمیم گرفت توافقتنامه دفاعی نظامی خود با فرانسه را فسخ کند. عبدالرحمن کولامانه، وزیر امور خارجه چاد، بیانیه‌ای رسمی در صفحه فیسبوک وزارتخانه منتشر کرد.

در این بیانیه آمده است: «دولت جمهوری چاد به جامعه ملی و بین‌المللی اطلاع می‌دهد که تصمیم به پایان دادن به توافقتنامه دفاعی امضا شده با جمهوری فرانسه در ۵ سپتامبر ۲۰۱۹، که هدف آن تقویت همکاری امنیتی و دفاعی بین دو کشور بود، گرفته است.»

این رویداد نه تنها برای چاد بلکه برای کل قاره افریقا که به نظر می‌رسد قاطعانه در مسیر استعمارزدائی قطعی گام برمی‌دارند، نقطه عطفی تاریخی محسوب می‌شود. تحت ریاست جمهوری امانوئل مکرون، فرانسه که زمانی به عنوان یک قدرت استعماری شناخته می‌شد، اکنون به نقش یک استعمارگر سابق تقلیل یافته که روش‌های ناپسند و حضورش به طور فزاینده‌ای تحمل نمی‌شود.

دیپلماسی فرانسه در بحران: شکست مکرون در آفریقا

پس از ۶۶ سال استقلال دروغین، چاد از ادامه زندگی زیر سایه قدرت استعماری قدیمی که به جای شریکی صادق، همچون شکارچی عمل کرده، سر باز می‌زند. فسخ این توافقنامه دفاعی صرفاً یک اقدام دیپلماتیک نیست؛ بلکه فریاد ناامیدی ملتی است که از دهه‌ها دخالت خارجی خسته شده است.

اعتراضات ماه مه علیه حضور نظامی فرانسه در چاد، نشان‌دهنده نارضایتی گسترده از فرانسه‌ای است که تحت پوشش حمایت و همکاری، همواره منافع و جاه‌طلبی‌های نواستعماری خود را دنبال کرده است.

مکرون که هنگام به قدرت رسیدن در سال ۲۰۱۷ وعده تجدید روابط فرانسه و آفریقا را داده بود، اکنون با دیپلماسی در بحران روبه‌رو است. رویکرد او نه تنها نسیم تازه‌ای به همراه نیاورد، بلکه به فاجعه‌ای واقعی و مهمتر از همه، به شتاب دهنده‌ای برای استعمارزدایی کشورهای آفریقایی تبدیل شده است. فرانس‌آفریک، این سیستم مبهم سلطه نواستعماری، به طور فزاینده‌ای توسط جمعیت‌های آفریقایی رد می‌شود.

این اقدام، چاد را به جدیدترین کشور آفریقایی تبدیل می‌کند که در سال‌های اخیر در میان موجی از احساسات ضد فرانسوی در مستعمرات سابق، به مشارکت نظامی با پاریس پایان می‌دهد. همسایگان آن، بورکینافاسو، مالی و نیجر به دلیل ناتوانی در مهار شورش جهادی در منطقه ساحل، نیروهای فرانسوی را اخراج کرده‌اند. دولت سنگال نیز به دنبال تعطیلی تمام پایگاه‌های نظامی فرانسه است: باسیرو دیومای فای، رئیس‌جمهور سنگال در مصاحبه با لوموند اعلام کرد که «به زودی هیچ نیروی فرانسوی در سنگال نخواهد بود.»

محمد ادريس دبی ایتنو، رئیس‌جمهور چاد، به خبرنگاران گفت که این توافقنامه «کاملاً منسوخ شده است.» دبی اظهار داشت: «این توافقنامه دیگر با واقعیت‌های امنیتی، ژئوپلیتیک و ستراتیژیک زمان ما و نه با انتظارات مشروع ما در مورد بیان کامل حاکمیت‌مان مطابقت نداشت.»

چاد، مانند سایر کشورهای غرب آفریقا و ساحل، دیگر نمی‌خواهد بازبچه جاه‌طلبی‌های فرانسه باشد که بیشتر شبیه قصد اشغال است تا مشارکت و همکاری نظامی واقعی. وخامت روابط بین مکرون و رئیس‌جمهور چاد، ضعف سیاست خارجی ناسازگار و نواستعماری را نشان می‌دهد.

فرانسه، که از زمان استعمار انتخاب‌های ستراتیژیک امپریالیستی خود را بر چاد تحمیل کرده است، اکنون با مقاومتی قاطع روبرو است.

در جولای ۲۰۲۳، ورود سفیر جدید فرانسه، اریک ژرار، رئیس سابق GIGN (گروه مداخله ژاندارمری ملی، یک واحد نخبه ضد تروریسم و مدیریت بحران)، تنشها بین مقامات چاد و فرانسه را تشدید کرد. چهره او دست‌کم بحث‌برانگیز تلقی می‌شود و این انتصاب، عدم درک واقعیت سیاسی و اجتماعی چاد را نشان می‌دهد. ژرار هم در الجزایر، جایی که به عنوان کنسول کل خدمت می‌کرد و سیاست محدودکننده ویزا را اجرا می‌کرد، و هم در جمهوری آفریقای مرکزی (جایی که به عنوان سفیر خدمت می‌کرد) مورد انتقاد قرار گرفته بود.

علاوه بر این، طبق منابع اداره کل امنیت نهادهای دولتی (DGSSIE)، جنرال طاهر اردا، مدیرکل گارد ریاست جمهوری، با ژرار دیدار کرد تا درباره شرایط مرگ سرهنگ تبعه هنگری که در ۲۲ اکتوبر ۲۰۲۴، مدت کوتاهی پس از ورود به چاد برای نظارت بر مأموریت آموزشی ارتش چاد توسط یک گروه از ارتش هنگری، در اتاق هتلش مرده پیدا شد، صحبت کند.

شورش علیه گذشته استعماری تحقیرآمیز

چاد در افریقای مرکزی راه رهائی را نشان می‌دهد که در سراسر قاره افریقا طنین‌انداز می‌شود. این کشور با فسخ این توافق‌نامه‌های دفاعی، نه تنها استقلال خود را اعلام می‌کند؛ بلکه میراث سنگین فرانسه برده‌دار و استعمارگر را نیز محکوم می‌کند. این گذشته که هنوز در اذهان بسیاری زنده است، نه تنها بر تصمیمات سیاسی بلکه بر روابط بین چاد و پاریس نیز سنگینی می‌کند. خاطره رنج‌های تحمیل شده توسط نسل‌های سلطه استعماری همچنان زنده است و چادی‌ها از این که آینده‌شان توسط کسانی که مدت‌ها چاد را به بردگی کشیدند، تعیین شود، سر باز می‌زنند.

امید به چادی مستقل که آزادانه شرکای خود را انتخاب می‌کند، اکنون ملموس است. همکاری اخیر با کشورهایمانند روسیه یادآور می‌شود که چاد خواهان برقراری روابطی بر اساس احترام متقابل و برابری است، نه دستکاری و منافع خودخواهانه. این تغییر جهت قابل تحسین است و می‌تواند سایر ملت‌های افریقائی را به پیروی از این نمونه جسورانه تشویق کند.

فسخ توافقنامه با چاد، تحقیری برای فرانسه است. این امر ناکارآمدی سیاست خارجی از نفس افتاده‌ای را برجسته می‌کند که در راحتی روش‌های قدیمی غرق شده است. توهم «همکاری» اکنون با تمایل ملت‌های افریقائی برای رهائی از زنجیرهای نواستعمار به سایه رانده شده است. فرانسه که مدت‌ها افریقا را شکارگاه خصوصی خود می‌دانست، باید درک کند که دوران مداخلات نظامی و توافق‌های تحمیلی به پایان رسیده است.

زمان آن رسیده که فرانسه به خودنگری بپردازد. با نادیده گرفتن مداوم اراده مردم افریقا، در خطر از دست دادن تمام نفوذ خود در منطقه‌ای است که قدرتش در آن از پیش رو به کاهش است.

تصمیم چاد برای فسخ توافق‌های دفاعی با فرانسه بسیار فراتر از یک عمل نمادین است. این تصمیم مجسم‌کننده مقاومت مردمی است که مصمم‌اند سرانجام به حاکمیت کامل خود دست یابند و آینده‌ای عاری از نفوذ مخرب قدرت استعماری قدیمی که آسیب‌های فراوانی وارد کرده، بسازند. این لحظه تاریخی باید به عنوان فراخوانی برای تمام ملت‌های افریقائی دیده شود تا حق تعیین سرنوشت خود را مطالبه کنند، قیومیت را رد کنند و راه خود را بتراشند.

ماه‌های آینده برای چاد و افریقا سرنوشت‌ساز خواهد بود. دشواری‌ها عظیم هستند، اما ظهور پویائی جدید، مبتنی بر روابط محترمانه و برابر، می‌تواند آغاز دوره‌ای کاملاً متفاوت باشد. فرانسه، از سوی خود، باید برای رویارویی با پیامدهای انتخاب‌های گذشته و حال خود آماده شود، زیرا افریقا آماده است تا خود را از بار تاریخ استعماری رها سازد.

۲۱ دسامبر ۲۰۲۴

*- رئیس مؤسس اتحادیه دفاع بین‌المللی سیاهپوستان افریقا، سخنگوی برادران پان‌افریقائی، تحلیلگر سیاسی و فعال

پان‌افریقائی